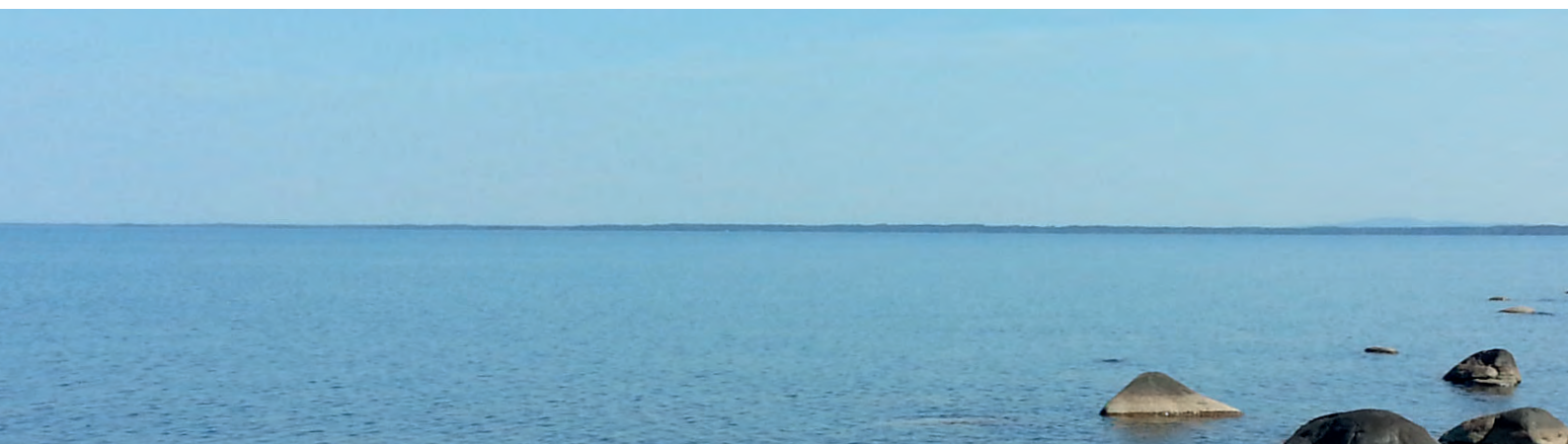

ÖVERSIKTSPLAN LIDKÖPINGS KOMMUN

Del 2 – Konsekvenser

Antagen av kommunfullmäktige i oktober 2018

Översiktsplanens delar

Del 1 Strategi och användning

I kapitlet *Vision, mål och strategi* beskrivs kommunens vision och de politiska mål som ligger till grund för arbetet. I tre utvecklingsstrategier på olika nivåer beskrivs sammanfattande hur kommunen vill att den fysiska miljön ska utvecklas, användas och bevaras. Den regionala nivån, den kommunala nivån och stadens nivå redovisas i kartor med tillhörande text.

I kapitlet *Användning av mark- och vattenområden* redovisas hur kommunen vill att dessa områden ska användas i framtiden. *Planens huvuddrag* illustreras i karta och text. Här beskrivs den nuvarande och framtida mark- och vattenanvändningen i kommunen på ett övergripande sätt.

Kapitlet *Regler och rekommendationer* innehåller regler och bestämmelser samt rekommendationer om ett förhållningssätt vid förfrågningar om nybyggnad och planläggning och andra förändringar av mark- och vattenanvändningen. Rekommendationerna ska utgöra ett stöd för kommunens förvaltningar och nämnder men också för andra myndigheter vid prövning av plan- och byggärenden.

I kapitlet *Staden Lidköping* redovisas pågående och planerad mark- och vattenanvändning i staden Lidköping. På liknande sätt redovisas tolv mindre orter i avsnittet *Övriga orter*. Nya föreslagna *LIS-områden* redovisas också.

Del 1 avslutas med en kort redovisning av de *Mellankommunala frågorna*. I ett särskilt avsnitt redovisas hur *Riksintressena* har behandlats i planen.

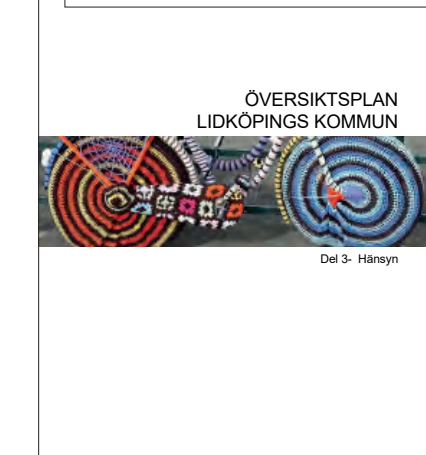
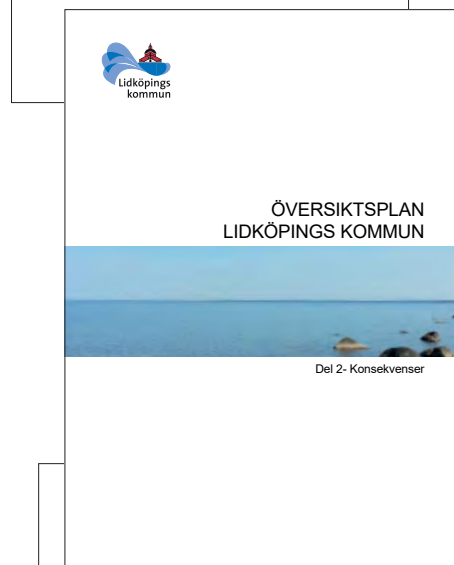
Del 2 Konsekvenser (denna del)

Denna del handlar om de samlade konsekvenserna av översiktsplanens förslag. Här beskrivs hur miljökonsekvenserna och de sociala och ekonomiska konsekvenserna kan samverka för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling i kommunen.

En avstämning av förslaget görs mot gällande miljökvalitetsnormer för vatten och luft. Vidare stäms förslaget av mot relevanta nationella och lokala miljömål och det finns en redovisning av hur dessa uppfylls.

Del 3 Hänsyn

I denna del redovisas i olika beskrivande avsnitt de anspråk och allmänna intressen som har betydelse för planförslaget. De hänsyn som har tagits till de allmänna intressena redovisas också. Hänsynen och beskrivningen av dessa kan också ses som planeringsförutsättningar för planen. Dessa beskrivs sektorsvis i olika avsnitt och behandlar befolkning, bostäder och näringsliv, infrastruktur, natur- och kultur- och friluftsliv samt hälsa och säkerhet och totalförsvar.

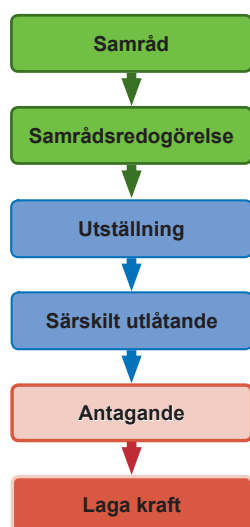

Illustration av översiktsplanens process

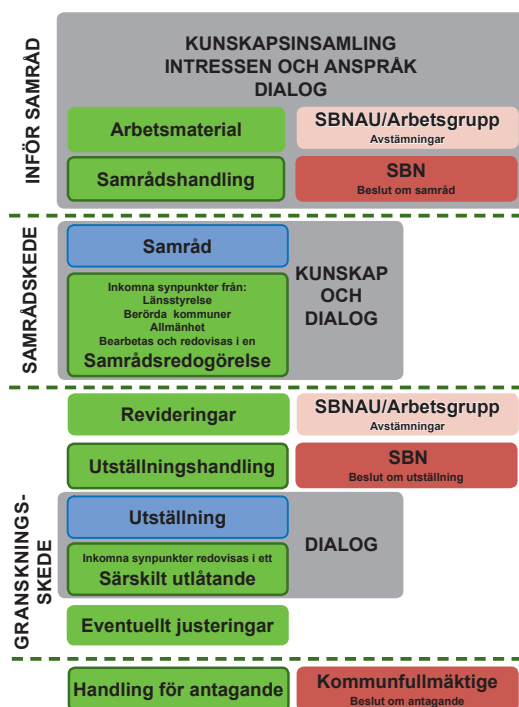

Illustration av arbetsprocessen

Arbetet med översiktsplanen har bedrivits i en arbetsgrupp med kommunala tjänstemän och konsult. Arbetet har letts av en styrgrupp som utgjorts av samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott (SBN AU). Gruppen har följt arbetet genom kontinuerliga avstämningsmöten.

Arbetsgruppen har letts av planarkitekt Bengt-Göran Nilsson. I arbetsgruppen har också konsulten Rådhuset Arkitekter AB ingått, där arkitekt Johan Wahlström varit uppdragsansvarig för det senare skedet. Arkitekt Kajsa Björquist har varit uppdragsansvarig för tidigare skeden av arbetet.

Fotografierna är tagna av Daniel Strandroth där DS är angivet. Övriga foton Rådhuset Arkitekter.

Planprocessen

Utställning av översiktsplanen

Detta är utställningshandlingen av Översiktsplan för Lidköpings kommun. Översiktsplanen redovisar mark- och vattenanvändningen i kommunen. Översiktsplanen har under hösten 2017 varit ute på samrådsremiss. Efter samrådet har översiktsplanen ändrats och kompletterats utifrån de synpunkter som kommit fram under samrådet och som är redovisade i samrådsredogörelsen.

Översiktsplanen har varit utställd under våren 2018. Under utställningen har länsstyrelsen och andra berörda möjlighet att yttra sig. Länsstyrelsens utställningsutlåtande återfinns som en bilaga längst bak i detta dokument, alla yttranden har ställts samman i ett särskilt utställningsutlåtande. Översiktsplanen ska antas av kommunfullmäktige. Beslutet om att anta planen vinner laga kraft tre veckor efter att protokollet om antagande justerats, förutsatt att processen kring planens framtagande inte blir överklagad.

Hur arbetet har bedrivits

Arbetet med en ny översiktsplan inleddes våren 2014 genom att samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott förde diskussioner om lämplig framtida bebyggelseutveckling i staden och i kommunens övriga orter. Hösten 2014 vidgades diskussionen genom att en bred tjänstemannagrupp bildades där viktiga frågor för översiktsplanen togs upp. Samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott blev också styrgrupp för arbetet med översiktsplanen.

År 2015 fortsatte arbetet med översiktsplanen genom att tjänstemän i tio temagrupper tog fram ytterligare underlag för översiktsplanen. Våren 2015 hölls dialogmöten med allmänheten i kommunens orter gällande utvecklingen där. Under hösten 2015 och våren 2016 förankrades arbetet med orterna och diskussioner om markanvändningen i kommunen som helhet tog vid. Synen på kommunens och orternas utveckling på sikt sammanfattades också på en strategisk övergripande nivå. Ett samrådsförslag till översiktsplanen arbetades fram under hösten 2016 och våren 2017. Därefter har en utställningshandling tagits fram, denna ställdes ut under våren 2018.

Innehåll

Miljöbedömning och MKB	5
Om miljöbedömning	5
De samlade konsekvenserna	5
Avgränsning av MKB	5
Geografisk avgränsning och nivå	5
Alternativ	6
Nollalternativet Översiktsplan 2003	6
Planförslaget	8
Huvudfrågor	8
Staden	8
Övriga orter	8
Totalförsvarets intressen	8
Natur, kultur och rekreation	9
Hållbar vattenförsörjning	9
Jordbrukets intressen	9
Kommunikationer	9
Hamnstaden, LIS-områden, vindbruk	10
Miljötillståndet i Lidköping	11
Miljökonsekvenser	12
Bebyggelsestruktur	12
Staden Lidköping	13
Övriga orter	13
Landsbygd	15
LIS-områden enligt LIS- plan	15
Nya föreslagna LIS-områden	15
Trafikstruktur	17
Väg 44	17
Kinnekullebanan	17
Grönstruktur	18
Jordbruksmark	18
Värdefulla natur- och kulturmiljöer	19
Vattenmiljöer och vattenkvalitet	20
Strandskyddsområden	20
Risk och säkerhet	21
Sociala konsekvenser	23
Begreppet social hållbarhet	23
Översiktsplanen ur ett jämlikhetsperspektiv	23
Översiktsplanen ur barn och ungas perspektiv	24
Översiktsplanen ur äldres perspektiv	24
Översiktsplanen ur ett jämställdhetsperspektiv	25
Översiktsplanen ur ett tillgänglighetsperspektiv	25
Ekonomiska konsekvenser	26
Investeringar under planeringsperioden	26
Jämförelse med nollalternativet	27
Betydande miljöpåverkan	28
Betydande miljöpåverkan idag	28
Risk för betydande miljöpåverkan	28

Miljö kvalitetsnormer	29
Allmänt	29
MKN för vatten	29
MKN för fisk- och musselvatten	30
MKN för luft	30
MKN för buller	30
Avstämning mot miljö kvalitetsmål	31
Globala miljö mål	31
Nationella miljö mål	31
Lokala miljö mål	31
God bebyggd miljö	32
Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft	32
Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag	33
Ett rikt odlingslandskap	33
Ett rikt växt- och djurliv	34
Folkhälsomålen	34
Åtgärder och uppföljning	35

Miljöbedömning och MKB

Om miljöbedömning

Enligt bestämmelser i miljöbalken och plan- och bygglagen ska en miljöbedömningsprocess med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) följa arbetet med översiktsplaner, om det finns risk för att genomförandet av planernas förslag kan antas innebära det man kallar ”betydande miljöpåverkan”. De flesta översiktsplaner innehåller förslag, som om de genomförs, riskerar att medföra betydande miljöpåverkan.

Miljöbedömningen är till för att miljöfrågorna ska uppmärksammas tidigt och att eventuella risker för betydande miljöpåverkan som uppkommer genom planens förslag ska kunna minimeras. Miljöbedömningen har därmed störst betydelse under själva planprocessen. Negativa och positiva miljöeffekter ska lyftas fram under planarbetet.

De samlade konsekvenserna

Miljökonsekvensbeskrivningen är en del av miljöbedömningen. I denna översiktsplan har miljökonsekvenserna arbetats in i konsekvensbeskrivningen. I denna behandlas de samlade konsekvenserna, det vill säga såväl de miljömässiga som de sociala och ekonomiska konsekvenserna. Konsekvensbeskrivningen är ingen självständig handling. Den ska läsas ihop med övriga delar i översiktsplanen.

Avgränsning av MKB

Geografisk avgränsning och nivå

Det geografiska området för miljöbedömningen är Lidköpings kommun. Med hänsyn till kommunens läge i regionen, och då vissa frågor har ett större geografiskt påverkansområde, kan beskrivningen även beröra områden utanför kommungränsen.

Planförslagets konsekvenser är beskrivna dels på en översiktlig och strukturell nivå i detta kapitel, dels direkt under de avsnitt i planförslaget som beskriver planens huvuddrag, staden Lidköping och de tolv studerade orterna.

Avgränsning i tid

Översiktsplanen tar sikte på år 2030. Bedömningen är att det är vid denna tidpunkt som målen i översiktsplanen kan vara realiserade.

Avgränsning i sak

Miljökonsekvenserna är beskrivna med utgångspunkt från de sakfrågor som kommunen, i samråd med länsstyrelsen 2014-05-12, föreslagit i avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen.

Relevanta frågor för konsekvensbeskrivningen är:

- Värdefulla natur- och kulturmiljöer och om dessa blir negativt eller positivt påverkade av planens förslag
- Miljöaspekter kopplade till vatten, som vattenkvalité och tillgång till vatten

- Riskerna för översvämning, ras och erosion
- Framtida klimatförändringar och kommunens möjlighet till klimatanpassning
- Påverkan av flygbuller från Skaraborgs flygflottilj i Sätenäs, buller från större vägar samt buller från verksamheter
- Nya LIS-områden
- Mellankommunala frågor
- Miljökvalitetsnormer för luft, vatten och buller
- Avstämning mot miljömål

De mellankommunala frågorna är inte behandlade i konsekvensbeskrivningen. De finns redovisade i ett eget kapitel i del 1 *Strategi och användning*. Frågor av mellankommunal karaktär är t ex störningar från flygbuller, Vätern och Vänersamarbetet, gränsöverskridande vattendrag, det regionala transportsystemet samt biosfärområdet Vänerskärgården med Kinnekulle som innehåller natur- kultur- och friluftsmiljöer som inte stannar vid kommungränsen.

Alternativ

Nollalternativet Översiktsplan 2003

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla minst ett alternativ till huvudalternativet som i detta fall är planförslaget. Det alternativ som bedömts som rimligt att redovisa är det s k nollalternativet.

Nollalternativet ska spegla en trolig utveckling om en ny översiktsplan inte tas fram, antas eller genomförs. Nollalternativet innebär att dagens samhällssituation utvecklas efter de riktlinjer och principer som finns i Lidköpings översiktsplan 2003. Eftersom de tematiska tilläggen för vindbruk och landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS) är tillägg till den gamla översiktsplanen kommer dessa fortsatt att gälla.

Den nya översiktsplanen visar inte på några avgörande skillnader jämfört med Översiktsplan 2003. Den har dock en tydligare inriktningar när det gäller att stärka en positiv utveckling av kommunen ur ett hållbarhetsperspektiv genom:

- tydligare ställningstaganden för hur staden, omgivande orter och övrig landsbygd ska utvecklas
- tydligare ställningstaganden för hur kommunen ska arbeta med vattenfrågor och miljöfrågor kopplade till dessa
- redovisning av kommunens övergripande grönstruktur, som visar hur kommunen kan stå robust i ett förändrat klimat.
- hur kommunen arbetar med försvarets intressen och den påverkan som verksamheten ger upphov till

En effekt av nollalternativet är att bebyggelsen utanför orterna på landsbygden riskerar att bli gles och utspridd eftersom det inte finns någon tydlig inriktning vad gäller byggande på landsbygden i nollalternativet. Genom den nya översiktsplanen tar kommunen tydligare ställning mot spridd bebyggelse i känsliga natur- och kulturområden som t ex Kålland och Kållandsö, där också besöksnäringen är viktig att utveckla.

Miljöplan för Lidköpings kommun har antagits av kommunfullmäktige i juni 2017. Lidköpings kommun arbetar med en vattenplan, där dagvattenfrågorna får ett stort utrymme. En avfallsplan och ett nytt kulturmiljöprogram är under arbete. Med en ny översiktsplan kan frågor kopplade till energi och klimat, miljö, vatten samt natur- och kulturmiljöer bli bättre belysta jämfört med nollalternativet.

Kommunen arbetar också med de sociala aspekterna i all kommunal verksamhet och avser att anta en "Plan för social hållbarhet" under 2018.

Vänern, Lidan och hamnen är viktiga förutsättningar i planarbetet

Foto DS

Planförslaget finns att läsa i sin helhet i del 1- Strategi och användning

Planförslaget

Förslaget till ny översiktsplan finns redovisad i Del 1 *Strategier och användning*. Här är de strategiskt viktiga utvecklingsinriktningarna för översiktsplanen utifrån regionala och kommunala perspektiv beskrivna.

En fördjupad utvecklingsstrategi har också arbetats fram för staden Lidköping. Den visar hur staden ska växa utan att de sammanhängande stråken i grönsstrukturen bryts.

Planförslaget följer kommunens vision om att skapa hållbara och goda boendemiljöer samtidigt som näringslivet - framförallt det som är kopplat till besöksnäring, industri och handel - får möjlighet att utvecklas. I kommunen ska det också fortsatt finnas en valmöjlighet mellan att bo i staden eller i de mindre orterna och på landsbygden.

Huvudfrågor

Staden

Huvudfrågorna i förslaget handlar om hur utvecklingen i staden Lidköping kan stärka kommunen som helhet utan att påverka utvecklingen i övriga orter. Huvuddelen av den framtida utbyggnaden av bostäder, service och verksamheter föreslås till staden Lidköping. Ny bebyggelse föreslås dels genom förtätning av befintliga områden, dels i nya områden i goda kollektivtrafiklägen inom avståndet 5 km från centrum. Sammanhängande gröns- och skogsområden ramar in staden och ger nya och befintliga bostäder god tillgång till rekreationsområden på nära håll.

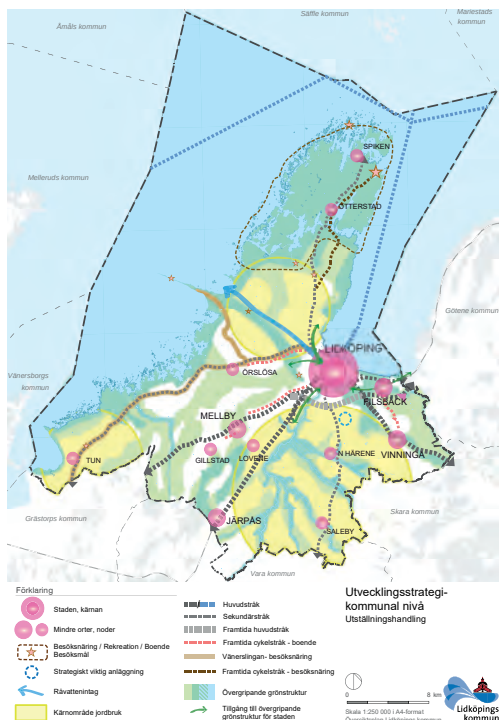
Områden för verksamheter föreslås i första hand som utökning av de befintliga verksamhetsområdena Stubbehagen och Kartåsen. Helt nya lägen för verksamheter föreslås i anslutning till Hovby flygplats och i korsningen mellan befintlig väg 44 och väg 2611 mot Vinninga.

Övriga orter

Fördjupande studier av markanvändningen har gjorts för tolv av de mindre orterna i kommunen. Här ges förslag till var och hur varje ort kan utvecklas genom att i det i planen redovisas nya områden för bostäder och verksamheter. De reserverade markområdena för bostäder är i några orter större än det förväntade behovet under planperioden. Detta ska inte uppfattas som att en utbyggnad måste ske i den omfattningen i samtliga orter, utan visar snarare på en framtidstro på orternas möjlighet till utveckling. Gång- och cykelvägnätet inom ett par av de mindre orterna samt mellan staden och kringliggande orter föreslås bli förbättrat genom nybyggnad och andra standardhöjande åtgärder.

Totalförsvarets intressen

Ny bebyggelse i de delar av kommunen som är starkast påverkade av flygbuller från Skaraborgs flygflottilj i Såtenäs måste behandlas restriktivt. Det innebär begränsade utvecklingsmöjligheter i orterna Tun och Såtenäs och på landsbygden i närområdet runt flygflottiljen.

Utbyggnadsstrategin för kommunen som helhet

Natur, kultur och rekreation

Restriktivitet ska iakttas vid prövning av nya bostäder annat än sådana som ligger samlade i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och inte påverkar natur- och kulturvärdena eller det öppna odlingslandskapet.

Kommunens rika natur- och rekreationsmiljöer och dessas värde i den övergripande grönstrukturen betonas i planförslaget. Detta ger underlag för en analys av kommunens robusthet inför ett förändrat klimat och bidrar till en förståelse av ekosystemens betydelse som leverantörer av klimatreglerande tjänster.

Hållbar vattenförsörjning

Ett nytt intag för råvatten redovisas i planen. Intaget planeras norr om Hindens rev och ett nytt vattenskyddsområde för dricksvatten ska tillkomma i Kinnevik. Kommunen har därmed en strategi för en långsiktig hållbar vattenförsörjning.

Jordbrukets intressen

Jordbruksmarken i kommunen är en värdefull tillgång och utgångspunkten i planen är att värdefull jordbruksmark så långt möjligt ska bevaras. Eftersom staden och orterna till stora delar tillkommit på jordbruksmark, måste dock en del jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelseutveckling och avvägningar göras mellan utbyggnad och användning som jordbruksmark. Genom att i första hand komplettera den befintliga bebyggelsen med ny, ska intrång i jordbruksmarken så långt möjligt undvikas.

I de bördigaste jordbruksområdena där det bedrivs ett storskaligt och aktivt jordbruk, ska jordbrukets behov få företräde vid prövning av ny bebyggelse, så att en sådan inte hindrar ett rationellt brukande av jordbruksmarken.

Kommunikationer

Den framtida trafikstrukturen bygger på nuvarande väg- och järnvägsnät och där utbyggnad och förbättringsåtgärder är det som eftersträvas. Kommunen anger ett antal prioriterade landsbygdsvägar i planförslaget. Ny förbifart av väg 44 söder om Filsbäck mellan Lidköping och Källby i Götene kommun kommer att stå färdig årsskiftet 2018-2019. Den nya väg 44 kommer att medföra att trafiksäkerheten och bullersituationen i Filsbäck förbättras avsevärt. Datum för byggstart för fortsatt utbyggnad åt väster förbi Lidköping är inte bestämd, men ett reservat för vägen är utlagt i planförslaget. Arbete med en åtgärdsvalsstudie kan eventuellt påbörjas år 2019, ett år innan start enligt förslag i den regionala planen för transportinfrastruktur. Arbete pågår i samförstånd med Västra Götalandsregionen, Trafikverket och övriga kommuner berörda av en ÄVS för väg 44 (Lidköping-Grästorp) att dela upp ÄVS:en i två etapper och att den del som berör utveckling av Lidköpings stad kan påbörjas redan 2019. Vägreservatet berör stora sammanhängande jordbruksenheter.

Förbättringar på Kinnekullebanan genom bl a åtgärder som t ex förstärkt banvall, nya hybridtåg och triangelspår för högre turtäthet är önskvärda och föreslås i planen. Om tågtrafiken förbättras blir det lättare att åka kollektivt till och från kommunen.

Hamnstaden, LIS-områden, vindbruk

Den fördjupade översiktsplanen för Hamnstaden har i tillämpliga delar arbetats in i översiktsplanens förslag.

Tillägget för vindbruk samt tillägget om Landsbygdsutveckling i strandnära läge är båda delar av översiktsplanen. Nya LIS-områden föreslås. Konsekvenserna av dessa redovisas direkt under avsnittet *Nya LIS-områden i del 1 Strategier och användning*. Vindbruksplanen i sin helhet och LIS-planen till delar kommer fortsatt att gälla.

Ytterligare vindkraftsutbyggnad enligt vindbruksplanens förslag kan dock inte genomföras så länge Försvarmaktens restriktioner om höga objekt gäller. I översiktsplanen har vindbruksområdena markerats som reservat för utbyggnad av vindkraft i framtiden.

Jordbruksmarken är en värdefull tillgång Foto DS

Många Lidköpingsbor har tillgång till grönområden på kort avstånd från bostaden Foto Rådhuset

Miljötillståndet i Lidköping

I rapporten *Miljötillståndet i Lidköpings kommun*, som är en bilaga till kommunens antagna miljöplan från 2017, redovisas miljötillståndet genom ett antal miljöindikatorer för aspekterna *klimat, luft, energi, trafik, natur, vatten, miljögifter, avfall och verksamheter*. Det finns politiskt antagna mål och kommunen arbetar med att genomföra ett stort antal åtgärder för att förbättra miljön i kommunen.

Här görs en kort sammanfattning av rapportens redovisning av miljötillståndet:

Klimat: Utvecklingen i Lidköping går åt rätt håll jämfört med 1990 och utsläppen av växthusgaser har minskat med 24 procent. Störst utsläpp står transporter, jordbruk och energi för, dessa tillsammans står för nästan 85 procent av alla utsläpp. Transporter är den sektor som har minskat mest sedan 1990.

Luft: Vid de senaste mätningarna av PM10 år 2013 uppmättes årsmedelhalten till 13 µg/m³, vilket är under det nationella miljömålet. Målvärdet för dygnsmedelvärde överskreds under 19 dygn år 2013. Halterna ligger med god marginal under miljö kvalitetsnormerna.

Energi: Energianvändningen i kommunen har minskat med drygt tio procent sedan 2009. Idag står transporter för den största energianvändningen. Produktionen av förnybar energi har ökat och detta gäller speciellt produktionen av flytande biogas som slog rekord 2016. Även produktionen av solenergi har ökat medan antal vindkraftverk har legat på samma nivå sedan 2012. (Stopp i utbyggnaden) Användningen av fossil olja vid fjärrvärmeproduktionen har minskat medan mängden fossilt bränsle som levereras till Lidköping ökade 2015.

Trafik: Antalet bilar och kommuninvånarnas körsträckor ökar i Lidköping. Samtidigt har också antalet kollektiva resor ökat kraftigt. Antalet kollektivtrafikresande har efter de satsningar som gjordes i slutet av 2010 (med tätare turer och nya sträckningar) ökat från knappt 150 000 resande till drygt 260 000 resande. Mellan åren 2015 och 2016 ökade antalet kollektivtrafikresande med åtta procent och 2016 hade högst antal kollektivtrafikresande under perioden.

Natur: Andelen skyddad natur har ökat marginellt sedan år 2000. Drygt två tredjedelar av invånarna i kommunen har tillgång till grönområden inom 300 meter ifrån bostaden.

Vatten: Kommunens sjöar och vattendrag är övergödda på grund av belastning av näringsämnen. Betydelsefulla källor till övergödningen är jordbruk och enskilda avlopp. Under de senaste åren har totalfosforhalten i vattendragen minskat och år 2016 blev Västra Götaland utsett till Årets fosforlän tack vare länets arbete med att minska lantbrukets läckage av fosfor till sjöar och vattendrag.

Miljögifter: I Lidköpings kommun klaras alla gränsvärden för metaller i avloppsslam. Mängden bly, kadmium och kvicksilver som uppmätts i Lidköpings reningsverk har minskat.

Avfall: Den totala mängden hushållsavfall minskade 2016, likaså förpackningar och tidningar. Mängden insamlat farligt avfall minskade också 2016 jämfört med tidigare år. Tre fjärdedelar av kommunens hushållsavfall går till förbränning medan en fjärdedel går till återvinning.

Miljökonsekvenser

Bebyggelsestruktur

Översiktsplanens förslag bygger på en struktur som innebär att den övervägande delen av bebyggelsen också i framtiden ska tillkomma i staden. En mindre del ska byggas i orterna och på landsbygden. Det är också i staden som efterfrågan på nya bostäder och verksamheter är störst.

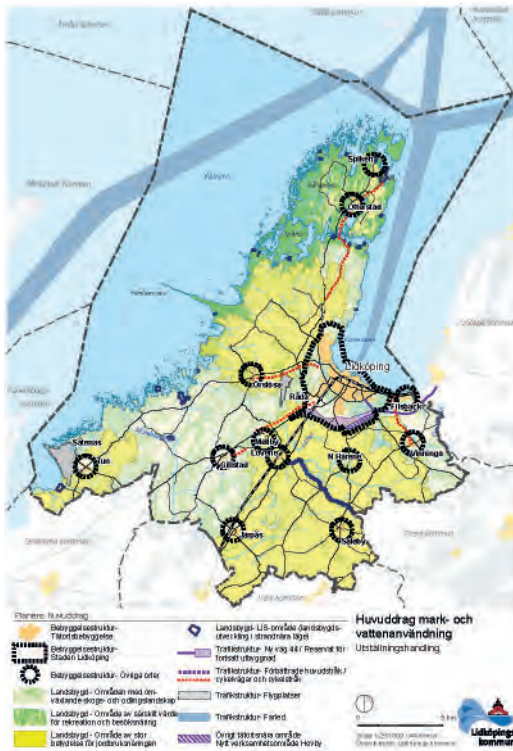
Genom en medveten satsning på utbyggnad av staden kommer mycket av de tillgängliga resurserna i framtiden vad gäller utbyggnad av kommunal service och infrastruktur, att koncentreras till staden. I planen föreslås att infrastruktur i form av vägar och gång- och cykelvägar, som utgör samband mellan staden och omkringliggande orter och landsbygd, byggs ut och förstärks så att boende i de mindre orterna på ett lätt och hållbart sätt kan ta sig till staden.

Det ges möjlighet för den som önskar att bygga och bosätta sig i elva av de tolv orterna. Det är dock svårt att styra utbyggnaden dit, särskilt till de orter där efterfrågan hittills inte varit så stor. I Tun finns restriktioner för nybyggnad på grund av Forsvarsmaktens verksamhet i närområdet. Filsbäck, Vinninga, Järpås och Mellby anser kommunen har bättre utvecklingsförutsättningar än övriga orter. Dessa orter ligger vid kommunikationsstråk och har goda förbindelser med staden Lidköping, och kan bli attraktiva alternativ till ett boende i staden.

Genom att den mesta bebyggelsen föreslås tillkomma i staden och i de prioriterade orterna kan transportsystemet utnyttjas på ett effektivt sätt. I de prioriterade orterna kan kollektivtrafiken förbättras genom det ökade underlaget. En koncentrerad bebyggelsestruktur medför en bättre hushållning med mark- och vattenresurserna än en gles och utspridd. En förutsättning för långsiktig hållbarhet är en medveten hushållning med naturresurserna och stor hänsyn till natur- och kulturmiljöerna. Det innebär också att värdefull jordbruksmark ska inte onödigtvis tas i anspråk för bebyggelse.

En del av den spridda bebyggelsen på landsbygden har under 2000- talet tillkommit på Kålland och Kållandsö, där det råder ett visst bebyggelsetryck. Sådan bebyggelse riskerar att på ett negativt sätt påverka natur- och kulturvärdena och besöksnäringen i kommunen. Kommunens målsättning om en hållbar bebyggelseutveckling i goda kommunikationslägen går inte att uppfylla i gles bebyggda områden långt från staden eftersom sådana områden inte går att försörja med kollektivtrafik.

I planförslaget har införts en rekommendation om att restriktivitet ska iakttas vid prövning av nya bostäder annat än sådana som tillkommer i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper och där natur- och kulturvärdena inte påverkas. Vidare föreslås att kommunen tar fram en fördjupning av översiktsplanen för Kållandsö och norra Kålland.

Användning av mark och vatten- huvuddrag

Staden Lidköping

Planeringen av den nya stadsdelen "Hamnstaden" innebär ett nytt planeringssätt i motsats till den planering som hittills varit rådande i kommunen och som lett till en bebyggelsestruktur med ett visst mått av separering mellan bostadsområden och verksamhetsområden. Genom tillkomst av Hamnstaden bryts den trenden när äldre verksamhetsområden omvandlas till "blandstad" med bostäder, handel, kontor samt verksamheter som inte är störande för omgivningen. Därigenom kommer fler Lidköpingsbor att få tillgång till ett centralt stadsboende och kontakten med Vänern underlättas för boende och besökare.

Föreslagen utbyggnad i övriga staden bygger på befintlig bebyggelsestruktur med bostadsområden i Erstorp, Brynåsa, Askeslätt, Råda prästgård och Skölmetorp som är belägna i stadens ytterkanter. I de nya områdena planeras en högre exploatering med fler bostäder i flerbostadshus än tidigare. Dessa områden ligger mellan 3 och 5 km från service och handel i stadskärnan, vilket kan vara för långt för cykling eller promenader. Det finns därför risk för ett ökat bilberoende, vilket kan motverka målet om långsiktig hållbar samhällsutveckling.

Se vidare under *Konsekvenser* i kapitlet *Staden Lidköping*.

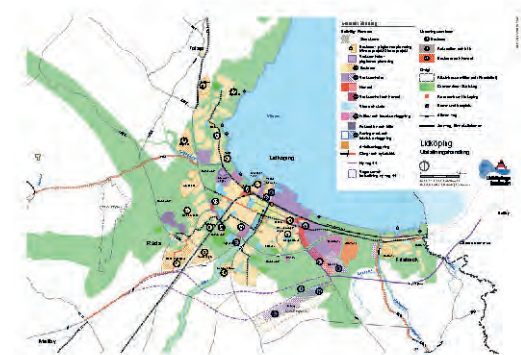
Övriga orter

Utgångspunkten för planeringen i de mindre orterna är att komplettera och förtäta inom den befintliga orten, vilket medför en god hushållning av markresurser. På så vis skapas också underlag för en förbättrad service i form av exempelvis kollektivtrafik.

Till följd av att det i planförslaget föreslås att ny bostadsbebyggelse ska ansluta och komplettera den befintliga, ökar möjligheten att boende på orten når service och arbetsplatser till fots eller med cykel. Detta är en av den lilla ortens styrkor, där korta avstånd mellan boende och exempelvis arbetsplatser kan minska bilberoendet.

Med den föreslagna relativt stora utbyggnaden av bostäder i Vinninga och Filsbäck följer ett behov av fler platser i förskola och skola. De befintliga skolorna ges därför utrymme att växa. I Vinninga sker detta på bekostnad av skolskogen som ligger i anslutning till skolan. Förlust av skolskog kan dock kompenseras genom att istället nyttja ett skogsområde norr om skolan. Områden för utökad kommunal service som t ex äldreboende finns inom planerade områden i Vinninga. Annat äldreboende som t ex trygghetsboende kan inrymmas i de föreslagna utbyggnadsområdena för bostäder.

I många orter som Spiken, Örslösa, Vinninga, Filsbäck, Mellby, Saleby, Järpås och Gillstad, har befintlig bebyggelse till stor del tillkommit på jordbruksmark och orterna är omgivna av åkermark som brukas. Utvecklingsmöjligheterna för orterna skulle bli mycket begränsade om ingen jordbruksmark får bebyggas. För att inte riskera fragmentering av jordbruksmarken har ny bebyggelse i första hand lokaliserats i anslutning till redan bebyggda områden. Detta ger en sammanhållen ortsstruktur och minskar splittring av sammanhängande jordbruksmark och grönområden. I Lovene, Norra Härene och Otterstad föreslås att skogsområden i stället för jordbruksområden får tas i anspråk. Därigenom utnyttjas befintlig bebyggelsestruktur och värdefull jordbruksmark kan sparas.

Strategikarta och markanvändningskarta för staden

Förklaring

- Större pendlingsstråk, buss (> 20 turer per dag och riktning)
- Mindre pendlingsstråk, tåg och buss (5 - 10 turer per dag och riktning)
- Mycket god kollektivtrafikkoppling
- God kollektivtrafikkoppling
- Svag kollektivtrafikkoppling

- Planerat bostadsområde eller planering pågår
- Planerat verksamhetsområde
- Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge - LIS bostad
- Större besöksmål, sevärdhet
- Allmän väg/ Befintlig pendelparkering / Behov framtida pendelparkering
- Järnväg, järnvägsstation

Bebyggelsestruktur

0 8 km

Skala 1:250 000 i A4-format
Översiktsplan Lidköpings kommun

Landsbygd

En ökad bebyggelse på landsbygden kan medföra ökat bilberoende då underlaget inte är tillräckligt för traditionell kollektivtrafik i hela kommunen. Bilen kommer att vara ett nödvändigt och använt transportmedel på landsbygden under överskådlig tid. Nya typer av bränslen och andra efterfrågestyrda system för kollektivtrafiken kan dock komma att underlätta en övergång till ett transportsystem som är långsiktigt hållbart. I översiktsplanen föreslås en bebyggelsestruktur som innebär att nya bostäder i första hand ska placeras intill befintlig bebyggelse i orterna och på landsbygden vilket bidrar till ett bättre underlag för kollektivtrafiken.

I planen redovisas de landsbygdsvägar som är prioriterade i syfte att förbättra och stärka vägsystemet på landsbygden. Satsningar på gång- och cykelvägar inom de mindre orterna, samt mellan orter och staden, kan bidra till att minska bilanvändandet på landsbygden. Genom att utnyttja befintligt vägnät och bebyggelsestruktur även på landsbygden kan ingrepp i natur- och kulturmiljöer också undvikas. Byggnad på landsbygden kan medverka till att bristfälliga avlopp kan lösas i ett större sammanhang som gör att näringsbelastningen på närliggande sjöar och vattendrag kan minska.

LIS-områden enligt LIS-plan

I kommunens tillägg Landsbygdsutveckling i strandnära läge pekas 22 områden ut som lämpliga för utveckling. Tretton av totalt tjugotvå LIS-områden har som syfte att stärka friluftslivet vilket ger positiva effekter på friluftslivet och på besöksnäringen. Inom de LIS-områden som är inriktade på friluftsliv föreslås att till exempel nya vandringsleder, informationsskyltar, grillplatser och vindskydd ska stärka friluftslivet. LIS-områden med syfte att stärka turism och besöksnäring är också utpekade. Här ska skapas möjligheter till uthyrning av stugor, tur- och charterbåtar med mera. I samtliga LIS-områden ska fri passage för allmänheten närmast stranden eftersträvas. Den fria passagens utformning kan bli säkerställd i dispensprövningen i varje enskilt fall. Bedömningen är att strandskyddets syften kan tillgodoses långsiktigt. En förutsättning för detta är att livsvillkoren för djur- och växter på land och i vatten blir utredda i samband med upprättande av detaljplan. Bedömningen är vidare att ett genomförande av de föreslagna LIS-områdena inte ska påverka statusen på vattendragen eftersom den huvudsakliga inriktningen är turism och friluftsliv och omfattningen av ingreppen är begränsade. Se vidare i del 1 *Strategi och användning, LIS-områden*.

Nya föreslagna LIS-områden

Kommunen föreslår att ytterligare LIS-områden prövas i denna översiktsplan. Det gäller en viss utökning av två tidigare beslutade områden och förslag till fyra helt nya områden.

- **Spiken - utökning av tidigare område 5 Spiken väster om Spiken i antagen LIS-plan.** LIS-område Spiken inriktas mot friluftsliv, turism och bostäder. Utökningen omfattar ett skogsområde väster orten motsvarande det område som tidigare pekats ut i en fördjupad översiktsplan för Spiken. Ett genomförande av

LIS-område Spiken stärker besöksnäringen och friluftslivet och antalet boende i området kan öka. Konsekvenserna av ett genomförande utreds i detaljplan.

- **Läckö strand- utökning av beslutat LIS-område 7 Läckö strand**
LIS-området har inriktning mot turism. Området används idag för turism och besöksnäring för olika målgrupper. Kommunen vill utöka LIS- området åt söder. Delar av fastigheten Sunnerby 1:13 söder om vandrarhemmet föreslås ingå i LIS- området. Inför fortsatt exploatering rekommenderas att detaljplan upprättas.
- **Ulleredsbro** – Området inriktas mot turism och friluftsliv. LIS-området syftar till att möjliggöra en utveckling av befintlig turistverksamhet söder om vägen genom att nya ställplatser för husbilar, övernattningsstugor etc kan få tillkomma. Inom området som är relativt tätbebyggt saknas gemensam anläggning för vatten- och avlopp. En besöksanläggning skulle kunna förbättra underlaget och bidra till att en gemensam avloppsanläggning kopplad till kommunens reningsverk i Spiken kommer till stånd. Detta skulle vara positivt för vattenmiljön i de grunda vattenområdena mellan Kålland och Kållandsö. Påverkan, effekter och konsekvenser av de ingrepp som föreslås måste utredas i kommande detaljplanering och tillståndsprövningar. Delar av området bedöms vara olämpligt som LIS-område av länsstyrelsen.
- **Lovene - Skofteby** – Området inriktas mot turism och friluftsliv. Området är en utveckling av antaget LIS-område Flian, där tanken är att Flians stränder ska kunna bli mer tillgängliga för olika friluftsaktiviteter.
- **Läckö 1:7** är ett område inriktat mot turism och friluftsliv. Området omfattar Läckö Slott med omgivningar inom redan detaljplanlagt område. Detta avsätts för friluftsliv. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. Påverkan, effekter och konsekvenser av de ingrepp som föreslås måste utredas vidare i eventuella ändringar av detaljplanen och tillståndsprövningar.
- **Kedum** – Området inriktas mot turism och friluftsliv. LIS-området syftar till att möjliggöra en utveckling av befintlig besöksverksamhet genom anläggande av ställplatser för husbilar, nybyggnad av övernattningsstugor etc. Inför exploatering rekommenderas att detaljplan upprättas. Området utgörs av flack och låglänt jordbruksmark vid Vätern. Vatten- och avlopp måste anordnas genom en gemensam anläggning kopplat till kommunens reningsverk. Området är av riksintresse för naturvården. Påverkan, effekter och konsekvenser av de ingrepp som föreslås måste utredas i kommande detaljplanering och tillståndsprövningar. Hela området bedöms som olämpligt som LIS-område av länsstyrelsen.

Se vidare i del 1 *Strategi och användning, Nya LIS-områden*.

LIS-områden, Blå prickar visar områden enligt det gällande tillägget och röda prickar visar ändrade och nya områden enligt förslag i översiktsplanen.

Trafikstruktur

Med föreslagen bebyggelsestruktur, där utbyggnad av bostäder och verksamheter främst lokaliseras inom eller i anslutning till staden, kommer vägförbindelserna och kollektivtrafikstråken till Lidköping att behöva förbättras. Det gäller också de gång- och cykelstråk i staden där det finns behov av ihopkoppling. Insatserna kan ge både positiva och negativa miljökonsekvenser. De positiva effekterna skapas i de fall en förbättrad kollektivtrafik bidrar till ett minskat bilåkande och att utsläppen till luft på så sätt minskar. Negativa effekter uppkommer i de fall exempelvis nya sträckningar av vägar påverkar bebyggelse- eller naturmiljöer. I de fall pendling med bil underlättas, exempelvis genom höjd standard på vägar, riskerar störningarna på omgivningen att öka.

Väg 44

Nuvarande väg 44 utgör en barriär i staden och längs Vänern där vägen skär av tillgängligheten till vattnet. Vägen ger upphov till bullerstörningar i omgivande bostadsmiljöer, som exempelvis vid Gillstad. De föreslagna bostäderna i Gillstad (ca 5 hus) kommer dock att ligga väl avskärmade från trafiken på väg 44 omgivna av mindre höjder och skogsmark. Även föreslagna bostäder i Råda prästgård och i Tomtehaugen ligger nära befintlig väg 44, vilket innebär risk för bullerstörningar. Områdena kan byggas ut i etapper mot väg 44 och slutföras när vägen fått ett annat läge.

Den nya sträckningen av väg 44 mellan Skararondellen i Lidköping och Källby i Götene kommun kommer att ge positiva konsekvenser för boendemiljön kring Götenevägen genom Filsbäck. Störningar från trafiken kommer att minska och tillgängligheten till strandområdet vid Vänern att förbättras.

I översiktsplanen redovisas ett vägreservat för en fortsatt dragning av väg 44 söder om staden till väg 184, där den ska ansluta till den nya vägen. En positiv effekt av en ny sträckning av vägen söder om Lidköping är att boendemiljön i de föreslagna bostadsområdena Råda Prästgård och Tomtehaugen blir bättre till följd av minskat trafikbuller och luftutsläpp. En annan är att det blir möjligt att bygga nya bostäder i anslutning till de befintliga. Det föreslagna vägreservatet går genom sammanhängande områden av produktiv jordbruksmark. En ny väg kommer att ta mycket jordbruksmark i anspråk och riskera att splittra jordbruksenheter på ett negativt sätt. Det finns också risk för att natur- och kulturvärden påverkas negativt. Vägen riskerar att bilda barriär för människor och djur när grön- och vattenstråk skärs av. En ny bro över Lidan med intrång i vattenmiljön skulle troligen krävas. Miljökonsekvenserna av olika alternativ inom vägreservatet kommer att beskrivas och utvärderas av Trafikverket vid fortsatt planering.

Kinnekullebanan

Kinnekullebanan går genom kommunen i nord-sydlig riktning. Järnvägen utgör en barriär i landskapet och också inom staden Lidköping samt i orterna Filsbäck, Järpås och Lovene. Runt järnvägen finns risk för buller, vibrationer och olyckor. Idag trafikeras Kinnekullebanan enbart av persontåg och risken för olyckor med farligt gods är därmed liten under nuvarande förhållanden. Kommunen har tillsammans med

Kinnekullebanan är en barriär i staden Foto DS

Trafikverket och Länsstyrelsen bestämt ett förhållningssätt vid planering för ny bebyggelse runt banan, vilket bl a innebär att riskerna och avstånden ska utredas som om banan i framtiden kan trafikeras med farligt gods.

Kommunen anser att förbättrande åtgärder måste vidtas för att höja kvaliteten och utvecklingsmöjligheterna på banan. Genom förbättringar som förstärkning av banan, hybridtåg etc, kan kollektivtrafikresandet stimuleras, vilket i sin tur leder till minskade utsläpp från biltrafik. På den lokala nivån bidrar minskade luftutsläpp till en bättre folkhälsa.

Grönstruktur

En grundtanke i planförslaget är att bebyggelseutvecklingen i Lidköpings kommun ska anpassas till en övergripande grönstruktur, där också vattenområden som Vänern och vattendragen ingår. Dessa områden och andra områden av värde för naturvård och friluftsliv ska hänga ihop. På så sätt kan den nya översiktsplanen bidra till långsiktigt positiva effekter för både folkhälsa och ekologiska samband såväl på lokal som regional nivå.

De största sammanhängande grön- och vattenområden utgörs av Vänern och dess strandmiljö, Kålland och Kållandsö, Öredalsån, Lidan och Flidan med raviner samt de sammanhängande skogsområdena som ramar in Lidköping stad. De boende i Lidköpings kommun har därmed god tillgång till grönytor för friluftsliv och rekreation i olika skalor och ofta i mycket nära anslutning till hemmet, vilket är positivt för människors hälsa. De gröna och blå sammanhållna stråken bidrar också till att bevara biologisk mångfald och främja ekosystemtjänster, bl a genom att spridningskorridorer förstärks, vilket gynnar olika arters livsvillkor och habitat.

Den stora mängden grönytor i staden Lidköping medför också positiva effekter på det lokala klimatet, exempelvis genom att grönytor och växter tar upp och renar luften samt skapar skugga och ger vindskydd. Gröna ytor kompletterar stadens hårdgjorda ytor genom att de kan användas som översvämnings- och infiltrationsytor vid kraftigt regn. Genom att skapa nya grönytor och utveckla de befintliga kan kommunen stå bättre rustad inför ett förändrat klimat med ökade mängder nederbörd och längre perioder med hög temperatur.

Lidköping kommun antog under 2014 en vindbruksplan som ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Två av de redovisade områdena med tillhörande skyddsområden, ligger inom den översiktliga grönstrukturen. Det gäller dels skogsområdet söder om Gillstad och Lovene, dels ett område söder om Järpås vid Uvered. Konsekvenserna av förslaget är framförallt kopplade till upplevelsevärden, så som att landskapet kan förändras och att det blir en bullerpåverkan som påverkar upplevelsen av ostördhet. De båda utpekade områdena för vindbruk ligger i anslutning till befintliga verk. Det är dock inte troligt att områdena kan byggas ut under planeringsperioden, eftersom de ligger inom Försvarsmaktens stoppområde för höga objekt.

Kajakpaddling i Lidan

Foto DS

Jordbruksmark

Ett genomförande av planförslaget medför att jordbruksmark som är värd att bruka måste tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar. Detta gäller särskilt vid en utbyggnad av staden och i orten Vinninga, men också - om än i mindre utsträckning - genom föreslagen utbyggnad i flera av de övriga orterna.

Jordbruk är av nationell betydelse. Jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk. Västergötlands slättbygder har mycket goda förutsättningar för jordbruksproduktion. Brukningsvärd jordbruksmark som tas i anspråk för bebyggelse och vägar kan inte återställas för produktion på mycket lång tid. På sikt riskerar detta att leda till en minskad livsmedelsproduktion lokalt och globalt, och får som konsekvens att möjligheten minskar att föda jordens växande befolkning.

I översiktsplanen motiveras den föreslagna utbyggnaden på jordbruksmark med att marken behövs för att orterna ska kunna byggas ut på lämpligt sätt. Samhällsintresset går i dessa fall före intresset att all jordbruksmark ska bevaras. Fortsatt utbyggnad av väg 44 åt väster kommer att ta stora arealer jordbruksmark i anspråk (se under väg 44), vilket är negativt för jordbruksdriften. Å andra sidan får vägen stora positiva effekter för befintliga och planerade bostadsmiljöer i staden. Den utbyggda vägen kommer också att utgöra en gräns för stadens utbredning åt söder.

Se vidare under *Konsekvenser planens huvuddrag* i del 1 *Strategi och användning* samt under konsekvenser för orten Vinninga i del 1 *Övriga orter*.

Läs också vidare under avstämning av miljömålet *Ett rikt odlingslandskap*.

Värdefulla natur- och kulturmiljöer

I Lidköpings kommun finns stora områden där natur- och kulturmiljövärden och värden för friluftslivet är särskilt betydelsefulla. Här kan speciellt nämnas:

- Kållands skärgård och Hindens rev som är Natura 2000-området och av riksintresse för naturvård enligt 3 kap MB
- Naturre reservaten i kommunen
- Lidköpings stadskärna m fl områden av riksintresse för kulturmiljövård, 3 kap MB
- Kållandsö med Läckö slott och naturum i område av riksintresse för kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv enligt 3 kap MB
- Biosfärområdet Vänerskärgården med Kinnekulle

De värdefulla natur- och kulturmiljöerna utgör bl a grund för kommunens viktiga besöksnäring. Avsikten är att natur- och kulturmiljöerna ska bli bevarade och i vissa fall kunna utvecklas försiktigt och göras tillgängliga på ett anpassat sätt. I översiktsplanen föreslås inga ingrepp eller åtgärder som kan påverka värdena på ett negativt sätt.

Jordbruksmarken är en ändlig resurs Foto Rådhuset

Det finns många värdefulla naturmiljöer- här Hindens rev Foto DS

Vattenmiljöer och vattenkvalitet

I kommunens arbete med en vattenplan visas den politiska inriktningen och fastläggs strategier för hur en utbyggnad av vatten- och avlopp ska ske och hur dagvatten ska hanteras. Åtgärder för att förbättra enskilda avlopp på landsbygden bidrar till förbättrad kvalitet i vattenförekomsterna och att den biologiska mångfalden i sjöar och vattendrag förbättras. Detta är speciellt viktigt i anslutning till vattenförekomster med otillfredsställande status så som Storebergsån och Jungån, men också där statusen är måttlig som i Väneren, Lidan, Flian och Öredalsån. Dagvatten ska omhändertas lokalt, och åtgärder för att hantera dagvatten vid utbyggnad i orterna och i närheten av vattendrag och sjöar ska uppmärksammas i den fortsatta planeringen, så att god status i vattenförekomsterna i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten kan uppnås.

I vattenplanen hanteras även frågan om dricksvattenförsörjning. Dricksvattenförsörjningen ska säkras genom det planerade vattenskyddsområdet i Kinnevikens samt det planerade råvattenintaget norr om Hindens rev.

Strandskyddsområden

Allmänhetens tillgänglighet till strandområdena är tillgodosedd genom att nästan samtliga nya bostadsområden (utom i ett par fall, se nedan) och verksamhetsområden föreslås bli förlagda utanför strandskyddat område. Detta gäller dock inte de områden som sedan tidigare pekats ut som område för landsbygdsutveckling i strandnära läge i kommunens antagna LIS-plan. Konsekvenserna som följer av de redan utpekade LIS-områdena finns beskrivna i LIS-planen. Hur den fria passagen blir utformad kommer att bli säkerställt i detaljplan och dispensprövning i varje enskilt fall. För föreslagna nya LIS-områden ska samma principer gälla som i de beslutade, det vill säga den fria passagen utefter vattnet ska så långt möjligt bli säkerställd.

Några av de föreslagna utbyggnadsområdena i Lidköping berör strandskyddsområden. Det gäller Tofta, där kommunen har planer för ny bebyggelse, och Filsbäck där en del av den föreslagna bebyggelsen ligger inom strandskyddsområde. För Tofta föreslås en strandpromenad inom strandskyddsområdet. Denna ska säkerställa kontakten med vattnet för människor och djur. I Filsbäck föreslås endast en mindre del av bebyggelsen bli förlagda inom strandskyddat område. I båda fallen kommer detaljplaner att upprättas, där de särskilda skälen för att ta strandskyddsområden i anspråk ska anges. En bedömning är att strandskyddets syften långsiktigt kan tillgodoses i de båda fallen.

*Strandområdena ska hållas tillgängliga
Foto Rådhuset*

Risk och säkerhet

Höga vattenstånd och översvämningar är viktiga frågor för Lidköping kommun. Risk för översvämningar med stora konsekvenser som följd, är störst i staden. Det finns risk för att samhällsviktiga funktioner, som ligger inom lågt belägna områden, kan bli påverkade av en översvämning av Lidan. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har till följd av detta bedömt staden som ett område där konsekvenserna kan bli betydande vid en omfattande översvämning.

En översvämning vid Vänern sker långsamt vilket innebär att det finns tid att vidta åtgärder när vattnet stiger. Exempel är provisoriska vallar längs Lidan, vilka blir nödvändiga vid utloppet när vattenståndet i Vänern är högt. Rätt dimensionering på avloppsnätet i kombination med ett nytt reningsverk som ersätter det gamla, kommer att eliminera risken för att förorenat avloppsvatten ska nå vattendragen och Vänern.

Genom rekommendationer i planen om att all nybyggnad intill Vänern i Lidköping ska planeras efter Länsstyrelsens anvisningar och det uppdaterade faktabladet som tillhör handboken ”Stigande Vatten” kommer rätt bedömd skyddsnivå att bli säkerställd. Vid bebyggelse intill Vänern i övrigt ska vind- och vågpåverkan vägas in och studeras. Bostadsområdet Skölmetorp ligger på ett avstånd om cirka 110 meter från Lidan vilket är tillräckligt för att området inte ska bli översvämmat. Risken för översvämning av marken runt Lidan är dessutom liten eftersom ån eroderat ner i omgivande jordbruksmark och höga slänter har bildats. Vid föreslagen avgränsning av bostadsområdet Skölmetorp har också tagits hänsyn till riksintresset för naturvård runt Lidan. Fortsatta utredningar kring exempelvis stabilitet tas fram i samband med att detaljplan upprättas. Kommunen har även påbörjat en utredning om stabiliteten utmed Lidan i tätorten.

Att använda en anpassad och högre skyddsnivå bidrar till att negativa effekter av framtida klimatförändringar kan förebyggas eller mildras. Den stora svårigheten när det gäller översvämningssrisker och klimatanpassningsarbete ligger i att anpassa den befintliga bebyggelsen och infrastrukturen till ett förändrat klimat.

I planförslaget framhålls betydelsen av gröna områden, vilka kan bidra till att andelen hårdgjorda ytor minskar och att mark som är genomsläpplig tillfälligt kan bli översvämmad. Detta är en del av strategin för att minimera risker med extrem nederbörd och skyfall och att göra kommunen mer robust.

Någon bebyggelseutveckling i kommunens sydvästra delar kring orterna Tun och Såtenäs kan inte ske på grund av de betydande störningarna som flygbullret från flygflottiljen i Såtenäs ger upphov till. Särskilt påtagligt är flygbullret inom det område som är av riksintresse för totalförsvaret och där den maximala bullernivån utomhus vid bostäder kan uppgå till 80 dBA. I översiktsplanen föreslås att en fortsatt restriktiv syn ska iakttas vid prövning av bygglov inom det bullerstörda området. I planen anges rekommendationen om att utgå från riksintressets avgränsning och att Försvarmakten ska höras vid bygglov och planärenden inom detta.

Verksamheten på Hovby flygplats har ett tillstånd från 2003 om ett visst antal starter och landningar. Ljudnivån 70 dBA max kommer att påverka föreslagen bebyggelse i Filsbäck. Om rekommendationerna i bullerförordningen om trafikbuller vid bostadsbyggnader ska följas medför detta restriktioner på flygverksamheten på Hovby i antalet tillåtna starter och landningar i förhållande till gällande tillstånd. Se vidare under Del 3 *Hänsyn*.

Om verksamheten ändras måste nytt tillstånd sökas.

Försvarets flygverksamhet orsakar bullerstörningar
Foto Rådhuset

Sociala konsekvenser

Begreppet social hållbarhet

I begreppet ”Hållbar utveckling” ingår att de miljömässiga aspekterna måste kombineras med hänsynstaganden om såväl ekonomisk som social rättvisa. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska – ska samstämmigt och ömsesidigt stödja varandra för att en långsiktigt hållbar utveckling och en god hushållning med mark- och vattenresurserna ska uppnås. Det innebär att också de sociala aspekterna måste tillgodoses för att utvecklingen ska bli långsiktigt hållbar.

Begreppet ”social hållbarhet” innefattar många olika perspektiv och teman. I begreppet ingår att kommunerna i sin planering ska ta hänsyn till barn och unga, till äldre och till personer med funktionsnedsättningar. Möjligheten att leva jämställt och att alla människor har samma värde och ska behandlas likvärdig är viktiga frågor i planeringen.

Kommunen arbetar aktivt med de sociala hållbarhetsfrågorna genom att ta fram en *Plan för social hållbarhet*. Planen är ett av hjälpmedlen för kommunen att förverkliga sina målbilder och visionen om Lidköping som en välkomnande och hållbar kommun. Planen ska antas av kommunfullmäktige under 2018.

Planen anger målområden, viljeinriktningar, mål och delmål för kommunens arbete med att skapa social hållbarhet på kort och lång sikt. Planen utgår från fem övergripande målområden och har ett syfte inställt på år 2030. De fem målområdena är hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet och inflytande samt jämlikhet. Det målområde som har störst koppling till översiktsplanen är målområdet ”Hälsa”, där begreppet ”Hållbar stadsutveckling” definieras. Med begreppet menas enligt planen bl a att ”Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter som till exempel gång och cykel”.

Också målområdet ”Trygghet” har koppling till den fysiska planeringen genom målet om att kommunen ska verka för en trygg och tillgänglig offentlig miljö.

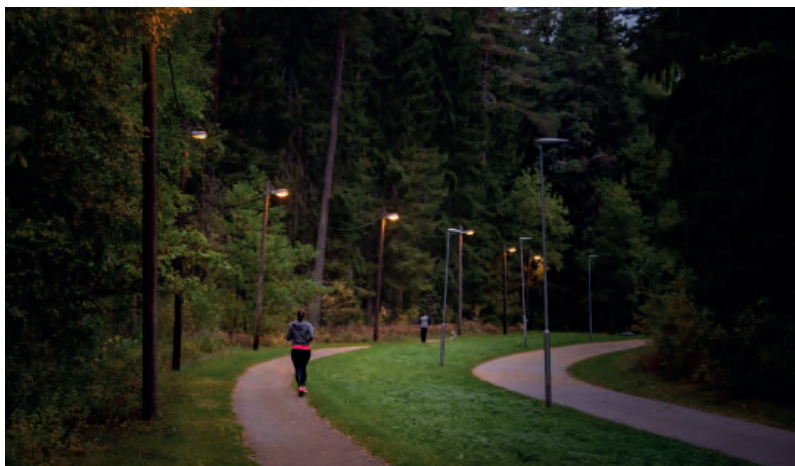
Hållbar stadsutveckling - Mål för geografiska Lidköping

Alla ges möjlighet till en bostad utifrån sina behov, i ett närområde som ger förutsättningar för social gemenskap, bidrar till trygghet, tillit och hälsa, samtidigt som samhällsplaneringen skall motverka segregering

Trygghet - Mål och delmål för geografiska Lidköping

Kommunen ska verka för en trygg, tillgänglig och attraktiv offentlig miljö.

Offentliga rum ska vara trygga och attraktiva samt skapa möjlighet för människor att röra sig utomhus på lika villkor

Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö.

Foto DS

Det nationella målet för jämställdhet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Regeringen arbetar efter fyra delmål:

- *En jämn fördelning av makt och inflytande. Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.*
- *Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.*
- *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.*
- *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.*

Nationella mål för att uppnå jämställdhet

Översiktsplanen ur ett jämlikhetsperspektiv

Jämlikhet innebär att alla människor har samma värde och ska behandlas likvärdigt. I kommunens plan för social hållbarhet definieras jämlikheten så att Lidköpings kommun ska vara en bra kommun att leva och verka i för alla oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning, etnicitet, religiös tillhörighet, funktionsvariation eller ålder. Alla ska få tillgång till jämlika förutsättningar under livets alla skeenden.

Kommunen ska alltså vara en plats för alla. Det ska finnas ett varierat utbud av bostäder liksom också bostäder som socialt utsatta grupper och unga, äldre och nyanlända har råd med. Särskilda boenden där det finns stöd och hjälp för människor med särskilda behov ska också kunna erbjudas.

När det byggs nytt i kommunen kommer bostäder med olika upplåtelseformer att bli uppförda, som t ex trygghetsboenden och flerbostadshus även utanför staden. Ett differentierat bostadsutbud kan bidra till en mer blandad befolkning vad gäller ålder samt socioekonomiska och etniska förhållanden och ge ökad valfrihet i typ av boende oberoende var i livet man befinner sig. Genom utbyggnad av stadsdelen Hamnstaden kompletteras bostadsutbudet i centrala attraktiva lägen med bostäder i flerbostadshus med hyresrätter och bostadsrätter.

Översiktsplanen ur barn och ungas perspektiv

Bostadsmiljöer och närområden där *barn och unga* känner sig trygga betyder mycket.

I kommunen finns tillräckligt befolkningsunderlag för att det ska finnas förskolor och tillgång till grundskola för de minsta barnen inom gång- och cykelavstånd såväl inom staden som i flera av orterna på landsbygden. Det innebär att de flesta små barn i kommunen får närhet till skola och att skolskjuts kan undvikas. Genom att det i översiktsplanen visas på en relativt stor utbyggnad i några av de större tätorterna kommer underlaget för skolor i dessa orter ytterligare att stärkas. Visserligen medför en utbyggnad av skolan i Vinninga att ett område för skolskog kan behöva tas i anspråk, men denna kan ersättas av lek- och grönområden på annat håll. I längden gynnas skolbarnen av att få tillgång till skollokaler på nära avstånd från hemmet istället för att behöva skjutas till skola i annan ort.

För de större barnen finns grundskola från årskurs 7 samt ett gymnasium med många olika inriktningar och valmöjligheter i staden. Viss eftergymnasial utbildning finns också att tillgå i Lidköping. I övrigt finns tillgång till hela regionens utbildningsutbud på relativt nära håll.

Det finns goda möjligheter för unga att ha en aktiv fritid eftersom de grönområden som omger staden också innehåller stora anläggningar för idrott och olika evenemang. I flera bostadsområdens närhet ligger fina badstränder vid Vänern.

Sammantaget kan konstateras att det finns möjligheter till goda uppväxtförhållanden i kommunen och att barn och unga gynnas av förslagen i översiktsplanen.

Översiktsplanen ur äldres perspektiv

Tillgång till äldreomsorg och boende för äldre och sjuka är god i Lidköpings kommun. Det finns ett flertal olika typer av boenden för äldre såväl i staden som i orterna på landsbygden.

Äldre människor, som vill byta bostad från villa i stadens utkanter till en mindre lägenhet med närhet till service i mer centrala delar av staden, har hittills varit missgynnade. Dels försvåras ett kvarboende inom det egna området, eftersom utbudet av smålägenheter är litet eller saknas helt, dels är det brist på centralt belägna lägenheter i staden. I övriga orter saknas lägenheter i flerbostadshus nästan helt. Valmöjligheterna är således små när äldre vill byta bostad.

Omvandling pågår av det centralt och vattennära belägna verksamhetsområdet i Lidköpings hamn till en ny stadsdel - Hamnstaden. När den första etappen av Hamnstaden är färdigställd, kommer lägenheter i centralt läge med olika upplåtelseformer att finnas tillgängliga vilket ökar möjligheten för äldre att bo med tillgång till service på nära håll.

Översiktsplanen ur ett jämställdhetsperspektiv

En fortsatt utveckling av näringslivet, handeln och servicen i staden och orterna ger en växande och differentierad arbetsmarknad. Det skapar fler arbetstillfällen och utbildningsmöjligheter och möjlighet för människor med olika förutsättningar att få tillgång till utbildning och arbete, vilket är positivt ur bland annat ett jämställdhetsperspektiv.

Översiktsplanen ur ett tillgänglighetsperspektiv

Enligt plan- och bygglagen ska områden planeras och bebyggelse utformas med hänsyn till möjligheter för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda området. Tillgänglighetsfrågorna ska alltid uppmärksammas såväl i den byggda som i den planerade miljön vilket innebär att hänsyn till tillgänglighet så långt möjligt också ska tas på översiktsplanens övergripande nivå.

Enligt kommunens mål ska Lidköping vara en kommun för alla. Det ska vara enkelt att ta sig fram på gator, torg och offentliga platser, och även i offentliga lokaler, butiker och restauranger. Kommunen arbetar därför aktivt med tillgänglighetsfrågorna i den offentliga miljön och genom att tillskapa individuellt anpassade bostäder för människor med funktionshinder.

Den förhållandevis ”snälla” topografin utan stora nivåskillnader kombinerat med skalan och tätheten i staden och i orterna gör det relativt lätt att tillgänglighetsanpassa ny och befintlig bebyggelse utan stora kostnader eller ingrepp i terrängen och stadsmiljön. Möjligheten att välja tillgänglighetsanpassade bostäder är dock störst i staden. I orterna och på landsbygden är det brist på sådana bostäder, vilket kan göra ett kvarboende svårare när behovet uppkommer. I planförslaget redovisas områden lämpliga för nya bostäder i samtliga studerade orter (utom i Tun). Det finns således fysiska möjligheter att tillgodose behovet också där.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunens målsättning om att växa till 45 000 invånare inom planeringsperioden kräver stora ekonomiska insatser och en noggrann planering i kommunen. Förslagen i översiktsplanen och i kommunens övriga styrande dokument som t ex Bostadsförsörjningsprogram och Miljöplan måste samordnas med kommunens budgetarbete. Ökad befolkning ger ökade skatteintäkter som ska finansiera nödvändiga investeringar. Risken med en alltför snabb befolkningsökning kan vara att de ökade skatteintäkterna inte håller jämna steg med kostnaderna för de investeringar som behövs i infrastruktur, skolor, omsorg etc.

Investeringar under planeringsperioden

- Ett nytt avloppsreningsverk ska byggas. Med det nya reningsverket följer omläggning av ledningssystemet. Projektet är beslutat och planering och projektering pågår.
- Ny infrastruktur som vägar och gång- och cykelvägar enligt förslag i översiktsplanen ska planeras och genomföras. Eventuella investeringar i anslutning till det statliga vägnätet ska samordnas med Trafikverket.
- Infrastruktur, översvämningsskydd etc för att förverkliga utbyggnad av Hamnstaden ska byggas. Vissa kostnader får kommunen tillbaka genom exploateringsavtal när projekten genomförs.
- Förorenad mark i Hamnstaden ska saneras och föras bort. Detta medför stora kostnader som belastar projekten i Hamnstaden.
- Investeringar i nya och utbyggnad av befintliga förskolor och skolor följer av ökad befolkning och fler bostäder.
- Investeringar i äldreomsorg, trygghetsboenden och andra äldreboenden måste göras för att tillgodose behoven hos den äldre delen av befolkningen.
- Arbete med planer för nya bostads- och verksamhetsområden måste fortgå kontinuerlig. Hur och när ett genomförande av planerna ska ske måste samordnas med kommunens budgetarbete.

Det krävs stora investeringar för att genomföra planen

Foto DS

Jämförelse med nollalternativet

Skillnaden mellan planförslaget och nollalternativet – som är gällande översiktsplan 2003 – är på ett övergripande plan inte så stor. Planförslaget följer i stort den i ÖP 2003 beskrivna bebyggelsestrukturen, med en dominerande stad där den huvudsakliga tillväxten sker, och ett antal orter där det också ges utrymme för tillväxt för att servicen på landsbygden ska kunna upprätthållas med tillräckligt underlag.

Planförslaget är dock olikt nollalternativet genom att hushållsaspekterna betonas starkare i den nya än i den gällande översiktsplanen. Ett uttryck för detta är att staden Lidköping föreslås få en tätare struktur i planförslaget än vad som visas i ÖP 2003. Omvandlingen av hamn och verksamheter i Hamnstaden kommer att ge staden en helt ny stadsdel med tät centrumnära bebyggelse. Kompletteringar i befintlig bebyggelsestruktur i övrigt kommer också att medverka till att staden blir tätare. Fler lidköpingsbor kommer då att kunna bo med tillgång till service och kommunikationer inom gångavstånd än tidigare.

I planförslaget utgår kommunen från en något annan syn på landsbygdsutveckling än i nollalternativet genom att betona vissa av kommunens orter för utveckling. Dessa har basservice och ligger vid kommunikationsstråk på ett sådant avstånd Lidköping att det är mer långsiktigt hållbart med större satsningar där än i övriga orter.

Områden för Landsbygdsutveckling i strandnära lägen – så kallade LIS-områden – ska enligt lagstiftningen redovisas av kommunerna och ett tillägg till ÖP 2003 har antagits. I planförslaget har ytterligare LIS-områden tillkommit och dessa ska tillsammans med tidigare antagna områden ingå som en del av den nya översiktsplanen.

I planförslaget betonas att kommunens natur- och kulturmiljöer är särskilt värdefulla och de utgör också bas för besöksnäringen som har fått ett större utrymme i planförslaget än i nollalternativet. En följd av detta är att det i planförslaget uttrycks en restriktiv syn på spridd bebyggelse på landsbygden i sådana områden där både natur- och kulturvärdena och besöksnäringen har stor betydelse.

Att bygga på jordbruksmark och vilka konsekvenser det får att ta jordbruksmark i anspråk för bebyggelse har fått större uppmärksamhet i planförslaget än i nollalternativet.

Vidare har miljöfrågorna och frågor som rör översvämningar och höga vattenstånd fått ett större utrymme i planförslaget än i nollalternativet, eftersom kommunen under lång tid arbetat aktivt med frågorna, och det resulterat i olika dokument som miljöplan, vattenplan, riktlinjer för hantering av översvämningrisker etc.

Betydande miljöpåverkan

Eftersom miljöeffekterna av en kommuntäckande plan i allmänhet är svåra att överblicka går det inte att utesluta att ett genomförande av planen i olika avseenden kan medföra betydande miljöpåverkan. Om det till följd av särskilda förslag i översiktsplanen finns risk för betydande miljöpåverkan (BMP), ska detta redovisas. På den översiktliga nivån handlar det ofta om komplexa sammanhang, till exempel när det gäller infrastruktur.

Betydande miljöpåverkan idag

I konsekvensbeskrivningen ska förutom den risk för betydande miljöpåverkan som förslagen i översiktsplanen kan medföra, också belysas den betydande miljöpåverkan som förekommer idag.

- Flygbuller från verksamheten på Såtenäs flottilflygplats orsakar betydande störningar för dem som bor och vistas i kommunen. Särskilt påtagligt är flygbullret inom det område som Försvarsmakten hävdar som riksintresse där maximala bullernivåer utomhus vid bostäder kan uppgå till 80 dBA vid gränsen för riksintresset, men där bullernivåerna kan uppgå till 90 dBA närmare flygplatsen. De höga bullernivåerna medför restriktioner för ny bebyggelse inom de bullerstörda områdena vilket är hämmande för utvecklingen i Såtenäs och Tun och omkringliggande landsbygd.
- Väg 44 från Skararondellen och västerut orsakar störningar genom buller på näraliggande bostadsområden och utgör en barriär mellan stadens centrala delar och bostadsområden söder om vägen.
- Kinnekullebanan orsakar buller och vibrationer för befintlig bebyggelsen utefter banan.

Risk för betydande miljöpåverkan

- Fortsatt utbyggnad av väg 44 förbi Lidköping med passage över Lidan kommer bland annat att ta stora arealer bruksvärd jordbruksmark i anspråk. I planen avsätts ett reservat för vägen.
- Föreslagna nya LIS-områden i känsliga natur- och kulturmiljöer vid Väneren och på Kållandsö kan innebära risk för betydande miljöpåverkan genom att naturvärden och landskapsbild påverkas.

Risken för betydande miljöpåverkan i FÖP Hamnstaden, tematiskt tillägg om vindbruk och i tematiskt tillägg om landsbygdsutveckling i strandnära läge och eventuella åtgärder för att undvika dessa risker har redovisats i respektive plandokument.

Miljökvalitetsnormer

Allmänt

Miljökvalitetsnormer anger den lägsta acceptabla miljökvaliteten i mark, vatten och luft och finns reglerade i miljöbalkens kapitel 5. Normerna syftar till att skydda miljön och människors hälsa. Miljökvalitetsnormer finns för vattenkvalitet, föroreningar i utomhusluft, fisk- och musselvatten samt för utomhusbuller.

MKN för vatten

Vänern och Lidan är de två ytvattenförekomster som berörs av förslaget genom att det i översiktsplanen föreslås utbyggnadsområden för bostäder och verksamheter i anslutning till eller i närheten av vattenförekomsterna.

Inom kommunen finns stora jordbruksområden. Läckage från jordbruket innebär bl a övergödningssproblematik i delar av Vänern. Kommunen arbetar med att ansluta enskilda avlopp till kommunalt VA. Vänern samt vattendragen Lidan och Flidan har måttlig ekologisk status till följd av mänsklig fysisk påverkan (Vänern) och övergödning (Vänern, Lidan och Flidan). Vattenförekomsterna Jungån och Storebergsån har båda otillfredsställande ekologisk status till följd av bl a övergödning och vandringshinder för fisk. Nya bostäder och verksamheter intill kommunens vattenförekomster kan bidra till att belastningen på dessa blir större, främst med avseende på näringsämnen. Detta påverkar i sin tur framförallt djur- och växtlivet. Nya verksamhetsområden kan medföra risk för ökad belastning från punktutsläpp som innehåller miljögifter.

I kommunen finns tre grundvattenförekomster som alla har god kvantitativ och kemisk status. De delar av planförslaget som kan leda till påverkan på grundvattnets kvalitet är bland annat kopplade till anläggande av nya vägar. Ett stort infrastrukturprojekt som fortsättningen av väg 44 kan också påverka vattenkvaliteten fysiskt genom att vattendrag behöver kulverteras eller genom att stabilitetsåtgärder måste vidtas.

Andelen hårdgjorda ytor ökar i och med att nya bostads- och verksamhetsområden byggs ut enligt planförslaget. Också vägar till dessa områden bidrar till fler hårdgjorda ytor i staden och i orterna. Den ökade mängden hårdgjorda ytor kompenseras av de i planen redovisade stora grönområden och skogspartier som omger staden.

Kommunen tar sitt dricksvatten från Vänern. Det pågår arbete med att upprätta ett vattenskyddsområde i Kinnevik, där råvattenintaget finns. I Råda finns ett vattenskyddsområde där förnyade skyddsföreskrifter är på gång. Genom det nya vattenskyddsområdet och justering av föreskrifter för befintligt vattenskyddsområde i Råda, säkerställer kommunen, i enlighet med åtgärdsprogrammet för Vattendirektivet (2000/60/EG), ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen så att miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

I kommunens vattenplan kan ställningstaganden och åtgärder avseende hög skyddsnivå för enskilda avlopp göras tydliga. Genom planens rekommendationer om påkoppling till kommunalt va-system för

Vänern och Lidan är vattenförekomster som är påverkade av övergödning. Foto Rådhuset och DS

ny bebyggelse bidrar planen till att gällande miljö kvalitetsnormer för vatten kan uppnås. Planens rekommendation om att rena dagvattnet genom lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) stärker också skyddet av vattenförekomsterna.

Kommunens arbete med vattenplanen gör att ett samlat grepp om vattenfrågorna tas vilket ger ett förbättrat kunskaps- och planeringsunderlag i syfte att uppnå god vattenstatus i kommunens vattenförekomster. Kommunen arbetar också för att miljö kvalitetsnormerna ska uppnås genom att följa upprättat och fastställt åtgärdsprogram. Läs mer i *Miljöplan för Lidköpings kommun, Bilaga 1 Åtgärds katalog och bilaga 2, Miljö tillståndet i Lidköping.*

MKN för fisk- och musselvatten

Vänern med Klarälven och Gullspångsälven har gällande miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten, vilket innebär att Vänern finns upptagen i Naturvårdsverkets förteckning över fiskvatten som ska skyddas. Miljö kvalitetsnormerna innebär att särskilda gränsvärden och riktvärden är fastlagda för att skydda eller förbättra vattenkvaliteten så att laxfiskar fortsatt ska kunna leva där. Planen medför viss exploatering i närheten av Vänern vid Spiken och i anslutning till staden så som i Västra hamnen, Tofta och Sjö lunda. Risker för att föroreningar och näringsämnen från dessa områden sprids till vattnet i samband med exploatering bedöms som liten då samtliga ligger inom kommunala verksamhetsområden för VA.

MKN för luft

Luftkvaliteten är i Lidköping generellt god. Kommunen ansvarar för att kontrollera och följa upp att luftkvaliteten är god enligt gällande miljö kvalitetsnormer. Lidköpings kommun ingår i ett luftvårdsförbund, Luft i Väst, vilka regelbundet genomför mätningar i kommunen.

Risk för att överskrida gällande miljö kvalitetsnormer för luft uppstår främst utefter starkt trafikerade vägar eller i rum där luftomsättningen är liten, så som i mer tätbebyggda områden. Mätningar visar dock att luften i Lidköpings kommun, både på landsbygden och inom kommunens bebyggda områden, klarar miljö kvalitetsnormerna för luft med god marginal. Bedömningen är att översiktsplanens förslag inte kommer att medverka till ett gränsöverskridande av miljö kvalitetsnormerna för luft. Se *Miljöplan för Lidköpings kommun, Bilaga 2, Miljö tillståndet i Lidköping.*

MKN för buller

Miljö kvalitetsnormer för buller gäller i de största kommunerna (mer än 100 000 invånare) och runt större vägar, järnvägar och flygplatser. Lidköping kommun omfattas inte av miljö kvalitetsnormerna men ska likväl sträva efter att begränsa buller. Det är framförallt i de centrala delarna av Lidköping och i anslutning till Sätenäs flygflottilj som risk finns för ohälsosamma boende- och arbetsmiljöer. Genom riktlinjer i planen vad gäller flygbuller från Sätenäs och restriktivitet mot ny bebyggelse inom influensområdet, kommer inte fler människor än idag att påverkas av verksamheten.

Vid nybyggnad ska åtgärder mot buller genomföras vid val av utformning och planlösning.

Avstämning mot miljö kvalitetsmål

Globala miljömål

De globala målen antogs av världens stats- och regeringschefer vid FN:s toppmöte i New York, september 2015. De globala miljömålen är 17 till antalet och har 169 delmål.

Flera av de globala målen är inarbetade i kommunens miljöplan med mål och viljeinriktningar. Ett exempel på hur de globala målen kan tillämpas är bildandet av biosfärområdet Vänerskärsgården med Kinnekulle, som är ett internationellt modellområde för hållbar samhällsutveckling. I området kan olika metoder för hållbar utveckling testas i verkliga sammanhang. Insatserna ska främja naturvård, samhällsutveckling, forskning och utbildning.

De 17 globala miljömålen

Nationella miljömål

Sverige har ett system med 16 nationella miljömål som bygger på ett generationsmål samt flera etappmål och miljö kvalitetsmål. Det finns även preciseringar av miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelsen i Västra Götaland arbetar med regionala miljömål med utgångspunkt från de nationella. Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Lokala miljömål

Lidköpings kommun har antagit en miljöplan i juni 2017. I miljöplanen som är resultatet av ett långt och omfattande arbete i kommunen, har fokuserats på fyra ämnesområden som ansetts särskilt viktiga. Varje ämnesområde innefattar flera av de nationella miljömålen.

Ämnesområdena är:

- Sund livsmiljö
- Minskad klimatpåverkan
- Hållbar resursanvändning
- Naturens tjänster

Sund livsmiljö handlar om att uppnå en giftfri miljö och hur kommunen kan arbeta för att minska förekomsten och spridningen av olika föroreningar i luft, vatten och mark. Även buller, lukt och nedskräpning berörs. Ämnesområdet innefattar bland annat de nationella miljömålen *Frisk luft*, *Giftfri miljö* och *God bebyggd miljö*.

Minskad klimatpåverkan beskriver hur klimatet påverkas genom utsläpp av växthusgaser. I miljöplanen finns en beskrivning av hur dessa utsläpp kan minskas. Ämnesområdet innefattar bland annat de nationella miljömålen *Minskad klimatpåverkan*, *Bara naturlig försurning*, *Ingen övergödning* och *God bebyggd miljö*.

Hållbar resursanvändning handlar om att minimera avfallsmängderna genom att förebygga att avfall uppstår, men också om att återbruka och återvinna så mycket som möjligt. Ämnesområdet innefattar bland annat det nationella miljömålet *God bebyggd miljö*.

De 16 nationella miljömålen

Naturens tjänster handlar om vikten av att värna de så kallade ekosystemtjänsterna. Exempel på ekosystemtjänster är odlad mat, vattenrening, pollinering, biobränslen och rekreation. Ämnesområdet innefattar bland annat de nationella miljömålen *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Nedan följer en kortfattad och övergripande avstämning mot de miljömål som särskilt berörs av översiktsplanens förslag. Tonvikt ges till miljömålet *God bebyggd miljö*. Miljömålen Hav i balans och levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö berörs inte.

God bebyggd miljö

Miljömålet syftar till att nå en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur, med miljöanpassade och resurssnåla transportsystem. Grönstruktur och natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas.

Översiktsplanen innebär en bebyggelseutveckling i anslutning till befintlig bebyggelse. Stora gröna- och vattenområden tas tillvara och stärks om riktlinjerna i planförslaget följs. Närheten till gröna ytor stärker kommuninvånarnas möjlighet till lättillgänglig närrekreation och medverkar till en god boendemiljö. Eftersom stora delar av den nya bebyggelsen i Lidköping är och kommer att bli förlagd relativt långt från centrum och arbetsplatser riskerar användningen av bil i staden att öka. Det är därför särskilt viktigt att skapa möjligheter för fler att åka kollektivt vilket stimulerar miljöanpassade transportsystem.

Framtida klimatförändringar för med sig ett mildare klimat med ökad nederbörd. I den bebyggda miljön kan klimatförändringarna påverka infrastruktur, tekniska försörjningssystem, bebyggelse och människors hälsa. För att möta klimatförändringarna kommer anpassningsåtgärder att bli nödvändiga. Genom de riktlinjer som anges i översiktsplanen, utpekandet av viktiga grönområden, identifieringen av områden med risk för översvämningar och ras, beaktandet av dricks-vattenförsörjning samt genom att planera för rätt dimensionerade vatten- och avloppslösningar, kan översiktsplaneringen bidra till en god bebyggd miljö.

Sammantaget bedöms därmed översiktsplanens förslag medverka till att målet om God bebyggd miljö kan uppfyllas.

Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft

Miljömålen syftar till att minska utsläppen av föroreningar till luft. Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

Den största källan till luftföroreningar är användningen av fossila bränslen inom transportsektorn. Förslagen i översiktsplanen berör målen genom att en förtätning av bebyggelsen uppmuntras i de mindre orterna. Här skapas boendemiljöer med gångavstånd till arbetsplatser, service, kollektivtrafik samt möjlighet till en utbyggnad av gång- och cykelvägar. Detta bidrar till att begränsa bilanvändningen. Även i staden föreslås viss förtätning, som i Hamnstad, men främst tillkommer ny bebyggelse i stadens ytterkanter vilket skapar ett större avstånd till stadens kärna och den service som erbjuds där.

I översiktsplanen redovisas att grön- och vattenstrukturen i kommunen ska bevaras. Det har positiva effekter för att begränsa klimatpåverkan.

Sammantaget motverkar inte förslagen i översiktsplanen att miljömålen uppfylls.

Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet

Miljömålen omfattar utsläpp till vatten och påverkan på livsmiljöer i vatten. Målen syftar till att skapa en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.

I kommunen finns vattenförekomster med måttlig och otillfredsställande ekologisk status till följd av stora övergödningssproblem, se vidare under *MKN för vatten*. Inom Lidköping kommun är läckage från jordbruket en betydande källa till utsläpp som orsakar övergödning. Betydande påverkan sker också genom utsläpp från enskilda avlopp och delvis till följd av utsläpp från avloppsreningsverk och industrier. Kommunens arbete med Vattenplanen bedöms till stor del kunna bidra till att utveckla vatten- och avloppsvattenplaner i områden med vattenförekomster som inte följer eller riskerar att inte följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

En ökning av befolkningen i staden samt i de mindre orterna kan leda till ökade transporter och fler hårdgjorda ytor. Detta kan öka belastningen på sjöar och vattendrag i närheten och i vissa fall finns risk att förorenat vatten hamnar i grundvattenmagasin eller recipient. Med mångfunktionella fördröjnings- och reningsåtgärder, som ökad andel gröna ytor och väldimensionerade vatten- och avloppssystem, kan påverkan minimeras. Det finns ett förslag till skyddsområde för vattentäkt Kinnevikens med skyddsföreskrifter samt nytt läge för råvattenintag i syfte att säkra dricksvattenförsörjningen.

Bedömningen är att ett genomförande av översiktsplanens förslag inte påverkar livsmiljöer i vatten eller kvaliteten på grundvattnet och motverkar heller inte en uppfyllelse av miljömål kopplade till vatten.

Ett rikt odlingslandskap

Miljömålet syftar till att odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.

Översiktsplanens förslag innebär att jordbruksmark kommer att tas i anspråk för exploatering av bostäder, verksamheter och infrastruktur. Detta är svårt att undvika, då det är jordbruksmark som omringar staden och de mindre orterna. Ianspråktagande av jordbruksmark står därmed i konflikt med kommunens utveckling och orternas möjlighet till överlevnad. I översiktsplanen redovisas dock en restriktiv syn på bebyggelse på jordbruksmark och ny bebyggelse ska i första hand tillkomma intill befintlig bebyggelse och infrastruktur.

Bedömningen är att ett genomförande av planens förslag till viss del riskerar att motverka miljömålet ett rikt odlingslandskap.

Ett rikt växt- och djurliv

I översiktsplanen lyfts sammanhängande grön- och vattenområden fram. Om sambanden i grönstrukturen görs tydliga kan brister i strukturen identifieras och spridningsvägar för växt- och djurlivet säkerställas.

Föreslagna LIS-områden, bostadsområdet i Spiken samt bostadsområdet öster om befintlig bebyggelse i Tofta, ligger samtliga inom strandskyddade områden och kan därmed komma att beröra växt- och djurlivet. Om det blir aktuellt med detaljplanering och utbyggnad i dessa områden kommer de att studeras närmare med avseende på naturvärden. I övrigt bedöms inte ett genomförande av översiktsplanen påverka miljömålet.

Folkhälsomålen

Översiktsplanen samverkar i hög grad med de nationella folkhälsomålen. Folkhälsoarbetet i Lidköping är riktat till hela befolkningen men har särskilt fokus på barn och ungdomar.

I planen föreslås att sammanhängande gång- och cykelvägar inom och mellan vissa orter byggs ut. Detta gör det möjligt för alla att röra sig inom kommunen på ett säkert sätt, även de som inte har tillgång till bil.

Genom den i planen föreslagna sammanhängande grön- och vattenstrukturen kan goda uppväxtvillkor för barn säkerställas. Tillgång till grönområden och möjlighet till rekreationsområden på nära håll ökar också den fysiska aktiviteten och därmed folkhälsan hos befolkningen i stort.

Tillgång till grönområden är bra för folkhälsan

Foto DS

Åtgärder och uppföljning

Översiktsplanen är vägledande och påverkar beslut som tas i kommande planering. För att nå översiktsplanens mål och vision krävs därmed att ett fortsatt arbete sker med kommunens planer och styrdokument. Det är genom att följa upp rekommendationerna i olika styrdokument som kommunen kan förebygga negativ miljöpåverkan, göra mätningar samt följa upp resultat av olika åtgärder. De dokument som blir särskilt viktiga i den framtida planeringen är kopplade till minskad påverkan på vattenmiljöer samt minskad risk för översvämning, ras och erosion.

Minskad påverkan på vattenmiljöer och vattenkvalitet:

- Åtgärdsprogram för Västerhavets vattendistrikt
- Miljöplan för Lidköpings kommun
- Vattenplan

Minskad risk för översvämning, ras och erosion:

- Miljöplan för Lidköpings kommun
- Grönstrukturplan

Detaljplaner

När detaljplaner tas fram bedöms behovet av att genomföra en miljöbedömning av planen samt behovet av att belysa eventuella miljökonsekvenser i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Miljöbedömningsprocessen bör leda till utformning av detaljplaner så att betydande miljöpåverkan inte uppkommer om de genomförs.

Väg- och järnvägsplaner

Det är Trafikverket som ansvarar för planering av statliga järnvägar och allmänna vägar. Järnvägsprojekt som förbättringar av Kinnekullebanan genom förstärkning av banvall, införande av hybridtåg etc samt ombyggnad av väg 44 som redovisas i översiktsplanen, kommer samtliga att utredas vidare i arbete med järnvägs- respektive vägplaner. Miljökonsekvensbeskrivningar följer i varje planeringsprocess, så att miljöåtgärder kan föreslås för att undvika eller minimera negativa konsekvenser. Redogörelse för planerade miljöåtgärder och beskrivning av hur uppföljning av åtgärderna ska ske är viktiga delar i utredningsarbetet.

